

‘Сенсейшин’ та ‘Акустiк’, що становить по 40% до загальної кількості досліджуваних сортів відповідно.

Стійкими сортами картоплі до 22(B1) – Бистрецького агресивного патотипу виявились сорти ‘Mia’ та ‘Сенсейшн’, що також становить 40% до загальної кількості досліджуваних сортів.

Сорт картоплі ‘Балтiк Фаер’ уразився всіма агресивними патотипами збудника раку картоплі або 20% до загальної кількості досліджуваних сортів.

Враховуючи враженість сортів агресивними патотипами раку зроблено висновки, що найбільшою кількістю патотипів уражується сорт ‘Балтiк Фаер’ (11(M1), 13(R2), 18(Ya), 22(B1)). Далі у порядку зниження ураженості відмічено

сорт: ‘Mia’ (11(M1), 13(R2), 18(Ya)), ‘Леді Амарілла’ (11(M1), 13(R2), 22(B1)), ‘Сенсейшн’ (11(M1), 13(R2), 18(Ya)), ‘Акустiк’ (22(B1)).

Найбільш вразливими до 11(M1) та 13(R2) є сорти ‘Балтiк Фаер’, ‘Mia’, ‘Леді Амарілла’, ‘Сенсейшн’, до: ‘Балтiк Фаер’, до 18(Ya): ‘Балтiк Фаер’, ‘Mia’, ‘Сенсейшн’, до 22(B1): ‘Балтiк Фаер’, ‘Леді Амарілла’, ‘Акустiк’.

За результатами проведених досліджень встановлено, що сорти картоплі ‘Mia’, ‘Балтiк Фаер’, ‘Леді Амарілла’, ‘Акустiк’ та ‘Сенсейшн’ є стійкими до звичайного патотипу збудника раку, які можуть рекомендуватись селекціонерам для використання у схрещуванні в якості джерел стійкості і отримання стійких до хвороб сортів картоплі.

УДК 331.522.4

Стефківська Ю. Л. старший науковий співробітник відділу науково-організаційної роботи
Український інститут експертизи сортів рослин
E-mail: stefkivskaya@ukr.net

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ФІЛІЙ УІЕСР КАДРОВИМИ РЕСУРСАМИ

Ефективність економіки будь-якого суспільства визначається якістю трудових ресурсів та способом їх використання у виробництві, адже основною продуктивною силою є люди з їхніми здібностями та можливостями.

Однією з найскладніших економічних категорій і одним з найважливіших соціально-економічних явищ є використання трудових ресурсів, що є основним джерелом доходів найманих працівників, а для роботодавців є суттєвою часткою витрат виробництва і ефективним засобом мотивації працівників до досягнення цілей підприємства.

В сучасних умовах роль людини у виробництві суттєво змінилася: людина є не тільки найважливішим елементом виробничого процесу на підприємстві, але й головним його стратегічним ресурсом. Вкладення в людські ресурси стають довгостроковим фактором конкурентоспроможності підприємства. Економічне обґрунтування раціонального використання ресурсів базується на порівнянні економічних результатів з витратами на їх здійснення.

Тема обліку використання трудових ресурсів складає основу соціально- трудових відносин у суспільстві, бо визначає нагальні інтереси всіх учасників трудового процесу. Однією з важливих завдань економічної діяльності будь-якої організації є контроль за правильним використанням персоналу, що включає аналіз відповідальності фактичних і планових показників чисельності та складу працівників на підприємстві.

Метою дослідження є обґрунтування напрямків оптимізації кадрових ресурсів, необхідних для проведення науково-технічної експертизи. Тема обліку використання трудових ресурсів

складає основу соціально-трудова відносин у суспільстві, бо визначає інтереси всіх учасників трудового процесу. Тому багато фахівців у своїх роботах і дослідженнях велику увагу приділяють цій темі.

Методика досліджень передбачає використання загальноприйнятих методів економічних досліджень та опрацювання специфічних методичних підходів. Теоретичною і методологічною основою досліджень є діалектичний метод пізнання та системний підхід до аналізу раціонального використання трудових ресурсів Українського інституту експертизи сортів рослин (УІЕСР) та його двадцяти філій.

Раціональне використання трудових ресурсів є одним із важливих заходів забезпечення життєдіяльності УІЕСР, структура якого включає 20 філій, 14 відділів і 2 лабораторії. Штатна чисельність в УІЕСР станом на 01.12.2022 р. становить 1415 осіб (загальний фонд – 1214 чол., спеціальний фонд – 201 чол.), в т.ч. працівники філій – 1202 чоловіка (загальний фонд – 1051 чол., спеціальний фонд – 151 чол.). Впродовж 2022–2023 рр. загальна чисельність штатних працівників по загальному фонду не змінювалась і залишалась на рівні 1214 чоловік. Забезпечення кадровими ресурсами центрального апарату УІЕСР складає: керівники – 18%, дослідники – 50%, а допоміжний персонал – 32% від загальної кількості фактично працюючих осіб.

Комплекс польових і лабораторних досліджень з кваліфікаційної експертизи сортів рослин виконують 20 філій УІЕСР, у штаті яких налічується 357 агрономів-дослідників, на даний час фактично працює 161 агроном-дослідник.

З метою ефективного використання матеріальних ресурсів філій УІЕСР постійно проводиться аналіз навантаження на 1 агронома-фахівця умовними сортодослідами, що приводить до оптимізації чисельності кадрових ресурсів по пунктам досліджень. Так за результатами такого аналізу нормативна потреба у фахівцях агрономах склала 157 спеціалістів, що дорівнює чисельності фактично працюючих на польових роботах на даний час.

Постійно приділяється увага аналізу трудових ресурсів в системі УІЕСР за віком. Так чисельність фактично працюючих віком до 30 років складає 20% від загальної чисельності, до 50 років 55%, більш 50 років 25%.

Така система різнобічного аналізу, щодо отримання кінцевого бажаного результату, та своєчасне проведення оптимізації чисельності працівників дозволить залучати саме ту потрібну кількість висококваліфікованих працівників галузі, яка необхідна для проведення якісної науково-технічної експертизи сортів рослин у зазначені терміни.

Підводячи підсумки на підставі проведених заходів з оптимізації чисельності фахівців - агрономів філій УІЕСР та за результатами проведених досліджень можна зробити беззаперечний

висновок щодо визначення напрямків оптимізації кадрових ресурсів УІЕСР та його філій:

- перегляд штатних розписів філій для виявлення резервів по формуванню штатної чисельності, наповнення висококваліфікованими фахівцями і працівниками для забезпечення здійснення науково-технічної експертизи.

- проведення додаткових розрахунків навантаженості працівників і фахівців з урахуванням площ земельних ділянок під сортодослідами і вирівнювальними посівами та розрахунками навантаження на 1 агронома умовними сортодослідами.

- перерозподіл штатних одиниць між філіями відповідно до Програм проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин, (кількості сортодослідів, наявних земельних ділянок і розташування пунктів досліджень).

- залучання молодих спеціалістів-агрономів, переважно випускників вищих навчальних закладів, для проведення науково-дослідних робіт з кваліфікаційної експертизи сортів рослин

- перегляд питання гідної оплати праці спеціалістам-агрономам різних категорій, які задіяні на сортодослідних станціях та проводять науково-дослідну експертизу сортів рослин, постійного підвищення їх кваліфікації шляхом проведення навчання по відповідним напрямкам роботи.

УДК 632.4:633.11:632.952

Тимошук Т. М.¹, к. с.-г. н., доцент кафедри здоров'я фітоценозів і трофології

Давидов Д. В.¹, аспірант

Громнадзький О. М.² директор філії

¹Поліський національний університет

²Житомирська філія Українського інституту експертизи сортів рослин

E-mail: tat-niktim@ukr.net

СОРТОВІ РЕСУРСИ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ В УКРАЇНІ

Сортові рослинні ресурси відіграють вирішальну роль у сталому розвитку аграрного виробництва та досягненні продовольчої безпеки країни. Значення сорту у формуванні високопродуктивних посівів оцінено у багатьох наукових працях. Дослідженнями вчених підтверджено, що сорт відіграє суттєву позитивну роль у підвищенні продуктивності сільськогосподарських культур. Аграрне виробництво висуває обґрунтовані вимоги до нових сортів та гібридів, зокрема необхідність комплексного поєднання високого рівня їх продуктивності і якості продукції зі стійкістю до вилягання, посухи, ураження хворобами і пошкодження шкідниками, стресових факторів середовища. Новостворені сорти, незалежно від цільового призначення, повинні бути придатними до постійного вдосконалення агротехнологій вирощування, забезпечувати високу економічну ефективність отриманої рослинницької продукції, стійкими до стресових біотичних і абіотичних чинників. Оскільки виробництво рослинницької продукції, у т.ч. зерна, суттєво залежить від впли-

ву погодних чинників, то важливо вирощувати адаптовані сорти до екологічних умов зони вирощування. Окрім того сорти характеризуються різною реакцією на зміну умов навколишнього середовища. За даними вчених ефективно використовувати сорт за різних умов можна лише із врахуванням інформації стосовно його потенційної продуктивності, адаптивності та стабільності здатності позитивно реагувати на удосконалення елементів агротехнологій

Пшеницю м'яку озиму (*Triticum aestivum* L.) в Україні вважають однією з основних продовольчих, оскільки з неї виготовляють цінний продукт – хліб. Серед зернових культур пшениця озима містить у складі зерна найвищий показник білка, що залежно від технології вирощування та сорту може становити не нижче 13–14%. Зерно пшениці озимої багате також на вуглеводи та інші важливі мікроелементи. Підвищення урожайності зерна пшениці озимої та поліпшення його якісних показників можна забезпечити за рахунок удосконалення існуючих агротехнологій ви-